

УРОЦИТЕ

НА КУКЛЕНИЯ ТЕАТЪР

Винаги ми е било интересно да наблюдавам лицата на малките зрители по време на куклени спектакли. Гледката е възбуждаваща, защото виждаш как цъфти детската спонтанност: смях, съзри, въздишка, учудване, омраза, любов, възторг — това разнообразие от емоционални състояния преминава върху детското лице като израз на театралните преживявания. Когато съм наблюдавал в такива моменти зрителната зала съм си мислил: дали оправдахме доверието на малките посетители, дошли да видят интересен и хубав театрален спектакъл? В каква степен сме помогнали на педагози и родители за нравственото и естетическото възпитание на детето? Тези въпроси ще продължаваме да си задаваме и в бъдеще, защото времето променя не само нас, възрастните, но и интелектуално-емоционалните особености на детската психика като рефлексия от жизнените явления или произведенията на изкуството.

Съвременното дете е подготвено да възприема новите художествени постижения на кукленото изкуство. В този аспект трябва да подчертаем отново зрителско разбиране, което гледа на кукления театър като на безобидно, забавно зрелище. И грешат онзи родители, пък и педагози, които тръгват към кукления театър с уговорката, че техните деца да видят приключенията на Кумчо Вълчо, Зайчо Байо, Лисана или други животински персонажи. Този примитивизъм по отношение

на кукления спектакъл не трябва да продължава. Кукленото представление днес не се отличава единствено с интригуваща случка, в изобразително отношение то вече борави със смелата сценична метафора: героите са не само колоритни, но в своето поведение са носители на по-дълбоки нравствени поучения; с много подтекст е наситен сюжетът; уважава порасналото майсторство на куклените режисьори, актьори и сценографи. Всички тези нови и непрекъснато изменящи се сценични компоненти правят от съвременния куклен спектакъл изкуство, което значително въздейства върху детската душа. А от друга страна, и самото то набира творческо самочувствие сред другите изкуства.

Съвременният куклен театър разширява периметъра си за избор на теми и идеи. На радушен прием се радва не само приказният сюжет, но и пиесата с тематика от съвременния живот на детето. Разбира се, и творбите, в които увлекателно и интересно се „очовчават“ животните, продължават да привличат най-малките зрители. Тази пъстра действителност дава възможност на педагога или родителя да поведе диалог с детето за нравствените добродетели, да се усети предразположението му към морално-етичните прояви. Куклената постановка трябва да създаде основата на този диалог да се води не на повърхностно ниво, а да подхранва в детското мислене такива асоциации,

които раждат многото „защо“ в крехкото съзнание.

През последните години в репертоара на Русенския куклен театър има спектакли, сътворени с претенцията в сложна степен да съчетават различните компоненти на театралното изкуство — драматургия с режисьорска и актьорска интерпретация. Нека припомним богатата поетична наситеност на пиесата на Валери Петров „В лунната стая“, съвременната чувствителност в интерпретацията на „Румето и стаият лъв“ от Ив. Остриков, героико-патетичното начало в звученето на „Синът на ковача“ стремежа към нови сценични прийоми при поднасянето на познатата приказка „Пинокио“, свежестта на новогодишното настроение в „Помощникът на Дядо Мраз“, смелото и дръзко разчупване на изискванията на традиционния куклен параван в „За слънчевата топка и въл-

шебния цилиндър“ от П. Василев или в „Тайнственият хипопотам“ от Вл. Лифшиц.

Ние, творците, знаем, че тези процеси в кукленото изкуство не винаги се посрещат с охота от възрастните: мнозина си спомнят за очарованието на стария куклен театър. Особено силно тази по-стателна се проявява, когато такива зрители видят в постановките напористото присъствие на живия актьор-кукловод пред паравана. Нека ги успокоим, че подобна по-стателна съществува и в мастилни театри. Проблемът за куклата и живия актьор придобива дискуссионност в професионалните среди. Това разнообразие на сценични прийоми в кукленото изкуство ще продължи и в бъдеще. То играе своята естетическа роля, защото насича кукления спектакъл с много размисли и отговори на темата: детско ежедневие, нравственост, художественост, възприятост.

Ценно качество, което притежава съвременният куклен спектакъл, се съдържа във факта, че той пробужда творческото начало в детската душевност. А това е напълно в духа на идеите на асамблеята „Знаме на мира“. Присъствието на по-усложнени изразни средства „завива“ възбуждането на детето, у него неусетно се възпитават както вкус към хармония на цветовете, така и усет за писателски стилове и образно внушение, сформира се опит да се различа сценичната метафора, да се вижда в сим-

волната алегория на персонажите. А това са първите уроци по художествено отразяване на действителността, уроците на театъра — поетично или драматично, сатирично или гротескно да разкрива бездната от човешки преживявания. В своята комплексност кукленият театър се стреми да отговори на всички онзи изисквания, които времето и социалистическото ни общество поставят пред нас по отношение на възпитанието на младото поколение.

Възможност тези мои размисли мога да нарека „първи урок“ по куклен театър. Казвам това, защото проблемите за въздействието на кукления театър далеч не се изчерпват с тези размисли. Тук може да се говори и за куклен театър и възрастова определителност, за специфика на кукления персонаж като основа за въздействие върху детската психика, за възприятост и творчески инвенции, за жив актьор и кукла и т. н. Дете то не се интересува от тях, размисли на възрастните: то иска само хубав куклен спектакъл. Ние не бива да бъдем скърбящи в отзивчивостта си, когато създаваме този спектакъл. Един такъв хубав дар е частица от общите ни усилия да възпитаваме поколение, имащо благородно, честно и умно отношение към проблемите на живота и изкуството. Тогава нека уроците по куклен театър бъдат повече. . .

Крум ГЕРГИЦОВ